Komunikace s agresivním jedincem

Základy o duševních onemocněních

JAN BĚHOUNEK

14. 10. 2026, KONFERENCE SLUNEČNICE 20

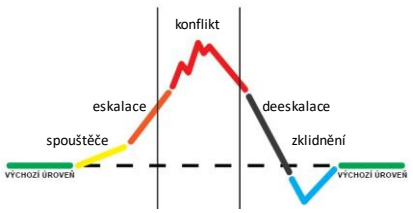
Agrese / násilí

Impulzivní
- pocit ztráty kontroly nad situací
- neplánovaná reakce na vnější podnět

Psychotické

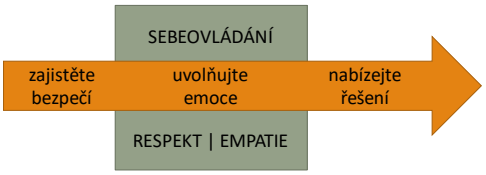
Predátorské

Zdroj: NICHTOVÁ A. Násilí u pacientů s psychotickou poruchou. (2023) Dizertační práce. Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Psychiatrická klinika 1. LF UK. prof. MUDr. Vevera Jan, Ph.D.

Zdroj: WAGNER J. Defensive tactics for professionals and civilians: reality-based personal protection system. (2006) Madrid: Budo International.

Principy a proces deeskalace

Zdroj: SAFEWARDS: INTERVENCE. Překlad: PROCHÁZKA M., PROCHÁZKOVÁ L. Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví, z.s. (www.cmhcd.cz; www.safewards.net).

Desatero deeskalace

- respektuji osobní zónu
- mluvím s ním/ní
- nehádám se, nepřu se
- jsem stručný/á
- naslouchám, zajímám se
- vnímám potřeby, pocity
- hledám shodu, souhlas
- dávám možnost volby
- vymezuji hranici, pravidla
- později projednám situaci

bezpečí — emoce — řešení

Zdroj: RICHMOND J. S., BERLIN J. S., FISHKIND A. B. et al. Verbal De-escalation of the Agitated Patient: Consensus Statement of the American Association for Emergency Psychiatry. (2012) Western Journal of Emergency Medicine: Integrating Emergency Care with Population Health, 13(1).

Agrese / násilí

Impulzivní
- pocit ztráty kontroly nad situací
- neplánovaná reakce na vnější podnět

Psychotické
- neadekvátní násilné chování
- ztráta kontaktu s realitou (bludy, halucinace)

Predátorské

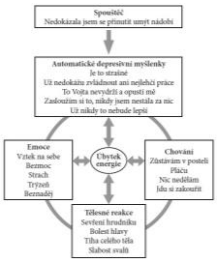
Zdroj: NICHTOVÁ A. Násilí u pacientů s psychotickou poruchou. (2023) Disertační práce. Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Psychiatrická klinika 1. LF UK. prof. MUDr. Vevera Jan, Ph.D.

Bludný kruh deprese

Onemocnění celého organismu:

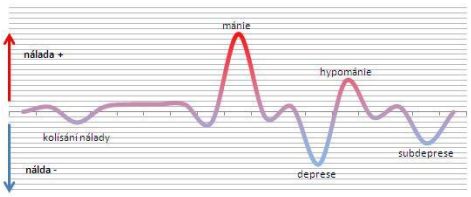
- spouštěč startuje depresivní myšlenky
- depresivní myšlenky prohlubují doprovodné emoce
- emoce zvýrazňují depresivní tělesné projevy
- tělesné projevy posilují depresivní chování
- chování interpretované dalšími depresivními myšlenkami

Zdroj: PRAŠKO, J., BULIKOVÁ, B., SIGMUNDOVÁ, Z. Depresivní porucha a jak ji překonat. Praha: Galén, 2012.

Bipolární afektivní porucha

Zdroj: BREZNOŠČÁKOVÁ, D., NOVÁK, T., STOPKOVÁ, P. Jak se vyrovnat s mánií a depresí. Praha: Maxdorf, 2008.

Psychóza

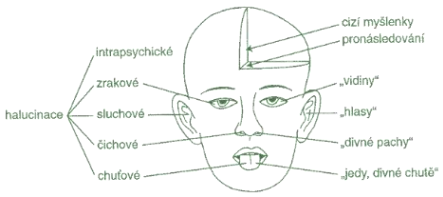
- závažná duševní porucha
- narušení/ztráta kontaktu s realitou
- narušení vztahu k sobě samému
- ovlivňuje emoce, chování
- příčina je nejasná, multifaktoriální

Erns von Feuchtersleben
Austria, 1845

Poruchy vnímání / myšlení

Poruchy vnímání – halucinace / iluze

- ZRAKOVÉ
  - záblesky, mikrozoopsie, autoskopie
- SLUCHOVÉ
  - pískání, šum, teleologické, imperativní
- ČICHOVÉ, CHUŤOVÉ
  - pachy, vůně, otrávené jídlo
- HMATOVÉ, TĚLOVÉ
  - kožní, útrobní pocity, halucinace posedlosti
- DALŠÍ FORMY
  - intrapsychické, negativní, inadekvátní

Poruchy myšlení

- KVANTITATIVNÍ
  - zpomalené / zástava, zrychlené až překotné
  - zabíhavé či ulpívavé myšlení
- KVALITATIVNÍ
  - myšlenkový záraz, inkoherence
  - autistické, magické či obsedantní
- BLUDY
  - megalomanické, mikromanické, paranoidní

Úzkostná porucha, panická ataka

- intenzivní stav vnitřní tísně, provázený pocity ohrožení, obavami, nespavostí či poruchami koncentrace
- neadekvátní, silná a dlouhá reakce na stres - nepřiměřená, vyčerpávající bez schopnosti přizpůsobení
- tělesné příznaky: tlak na hrudi, bušení srdce, hyperventilace, tachykardie, průjem, zvracení, pocení

Akutní stresové reakce, krizové situace

Nepřiměřená až destruktivní reakce na ohrožující situaci:

- útěková reakce (nutkavá potřeba utéci)
- regrese (návrat k mechanizmům raného dětství)
- panika (extrémní úzkostná reakce)
- derealizace (porucha vnímání, pocit odcizení)
- agrese (verbální i fyzická, včetně autoagrese)

Agrese / násilí

Impulzivní	- pocit ztráty kontroly nad situací - neplánovaná reakce na vnější podnět
Psychotické	- neadekvátní násilné chování - ztráta kontaktu s realitou (bludy, halucinace)
Predátorské	- absence pocitů viny či empatie - plánovaný prostředek k dosažení cíle

Zdroj: NICHTOVÁ A. Násilí u pacientů s psychotickou poruchou. (2023) Dizertační práce. Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Psychiatrická klinika 1. LF UK. prof. MUDr. Vevera Jan, Ph.D.

Přístup k agresorovi

- nezůstávejte s agresorem o samotě
- mluvte klidně, jasně, stručně
- udržujte bezpečný odstup mimo dosah agresora
- hlídejte si / zajistěte si únikovou cestu
- mějte dostupný další personál
- dosáhněte početní převahy
- utečte, **volejte policii**